

УДК 001.894.6

Гурик О.Я., к.т.н., доц.; Окіпний І.Б., к.т.н., доц.; Сенчишин В.С., к.т.н., доц.; Мариненко С.Ю., к.т.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІВАН ПУЛЮЙ – СТОРІНКИ БІОГРАФІЇ

Анотація. Доповідь присвячена життєвому шляху та науковій діяльності Івана Пулюя. Основний акцент робиться на формуванні особистості Івана Пулюя як патріота, громадського діяча та науковця, який зробив значний внесок у світову науку.

Ключові слова: Іван Пулюй, науковець, винаходи, патріотизм, українська ідентичність.

Guryk O., Ph.D., Assoc. Prof.; Okipnyi I., Ph.D., Assoc. Prof.; Senchyshyn V., Ph.D., Assoc. Prof.; Marynenko S., Ph.D., Assoc. Prof
Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

IVAN PULUJ – BIOGRAPHY PAGES

Abstract. The report is dedicated to the life path and scientific activity of Ivan Puluj. The main focus is on the formation of Ivan Puluj's personality as a patriot, public figure, and scientist who made a significant contribution to world science.

Keywords: Ivan Puluj, scientist, inventions, patriotism, Ukrainian identity.

Небагато хто з наших сучасників знає, хто такий Іван Пулюй. Однак понад сто років тому, цей видатний українець докорінно змінив світ своїми дослідженнями і винаходами.

Народився Іван Пулюй 2 лютого 1845 року в містечку Гримайлів, нині це селище міського типу Чортківського району Тернопільської області, проте тоді населений пункт належав до Королівства Галичини та Володимирії Австрійської імперії. Батько Івана був освічений греко-католик Павло Пулюй і впродовж 1861-1865 років був бургомістром Гримайлова. Мати – Катерина з дому Бурштинських. Родина Пулюя була релігійною та заможною, займалися землеробством і бджільництвом, мала 36 гектарів землі та близько 100 вуликів.

Спершу майбутній науковець закінчив початкову школу у Гримайлові і після цього вступив до Тернопільської класичної гімназії. Впродовж навчання в гімназії став співзасновником (разом із братами Олександром та Володимиром Барвінськими) й активним діячем таємного товариства української молоді „Громада”. Воно збиралося тричі на тиждень (після обіду) на тематичні „засідання”: в середу – говорили про історію, в суботу – про літературу, в неділю - декламували й читали слово Боже.

Будучи студентом першого року навчання, освічений юнак переклав рідною українською мовою підручник з геометрії для українських гімназій (на той час таких ще не існувало). У 1865 році Пулюй закінчив гімназію і вступив до Греко-католицької духовної семінарії у Відні. На цей час він був цілком сформованою особистістю, патріотом, який твердо усвідомлював мету свого життя й розумів, що має робити для її досягнення. Там він поєднував навчання з перекладами духовної літератури українською мовою і заснував товариство українських богословів у Відні.

У 1869 році разом з іншими українськими студентами - „громадівцями” заснував у Відні легальне студентське товариство „Січ”. На тлі літературної діяльності вперше зустрівся з Пантелеймоном Кулішем. У 1871 році разом із Кулішем та Іваном Нечуй-Левицьким взявся за перший переклад Біблії українською. Впродовж останнього року навчання в духовній семінарії він відвідував лекції з математики, фізики та астрономії. Наука настільки захопила молодого Пулюя, що він відмовився від майбутньої духовної кар’єри і став студентом філософського факультету Віденського університету. Навчання юнака тривало впродовж 1869-1872 років, а вже в 1872-1874 роках він працював науковцем у фізичній лабораторії професора Віктора фон Лянга.

В певний період після закінчення вузу Пулюй хотів повернутись в Україну. Щоб жити і працювати там. Однак у російській імперії його вважали не бажаним і відмовили у працевлаштуванні.

Вже з 1874 року Пулюй починає перші наукові здобутки, опублікував у журналі „Доповіді Віденської академії наук” перші дві статті, які були присвячені дослідженню залежності внутрішнього тиску повітря від температури.

Джерела та література

1. J. G. (Джей Джи). Іван Пулюй цікаві факти. URL: <https://dovidka.biz.ua/ivan-pulyuy-tsikavi-fakti> (дата звернення: 30.01.2025)

УДК 930.25; 930.85; 530.1

Збожна О. М., к. фіз.- мат. н., доц., дійсн. чл. НТШ; Пляцко Р. М., д. ф.-м. н, с. н. с., дійсн. чл. НТШ, науковий секретар НТШ

ВИСВІТЛЕННЯ ПОСТАТІ ІВАНА ПУЛЮЯ НА ОСНОВІ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

Анотація. Звернуто увагу на важливість використання документальних джерел для об’єктивного висвітлення видатного внеску І. Пулюя у світову науку та культуру. Вказано на хибні біографічні відомості й твердження щодо його наукової діяльності, поширені в окремих публікаціях.